

EVROPSKÝ INSPEKTOR OCHRANY ÚDAJŮ

Shrnutí stanoviska evropského inspektora ochrany údajů k revizi nařízení EU o doručování písemností a dokazování v občanských nebo obchodních věcech

(Úplné znění tohoto stanoviska je k dispozici v angličtině, francouzštině a němčině na internetových stránkách evropského inspektora ochrany údajů na adrese www.edps.europa.eu)

(2019/C 370/07)

Dne 31. května 2018 vydala Evropská komise dva návrhy nařízení, a to jednak návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech ⁽¹⁾, a jednak návrh nařízení, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 ze dne 13. listopadu 2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech ⁽²⁾. Cílem těchto návrhů je zejména zlepšit hladké fungování justiční spolupráce v uvedených oblastech, mimo jiné zavedením zaslání písemností a předávání žádostí o dokazování prostřednictvím decentralizovaného informačního systému.

Evropský inspektor ochrany údajů uznává, že výměny osobních údajů jsou nutným předpokladem pro vytvoření prostoru svobody, bezpečnosti a práva. Vítá proto obecné cíle návrhů týkající se zlepšení účinnosti justiční spolupráce v občanských nebo obchodních věcech v souvislosti s dokazováním a s doručováním písemností, zejména prostřednictvím digitalizace a využívání informačních technologií. Je toho názoru, že navrhované právní předpisy by mohly mít skutečný dopad na každodenní život občanů EU.

Toto stanovisko obsahuje tři hlavní doporučení, jež mají zákonodárcům konstruktivně pomoci v dosažení tohoto velmi důležitého cíle a současně zajistit soulad s Listinou a obecným nařízením o ochraně osobních údajů, a to:

- poskytnutí jasného právního základu pro informační systém, který by se používal k zaslání písemností a předávání žádostí a sdělení pro účely uvedených nařízení. Tento právní základ by měl být v zásadě stanoven v legislativním aktu EU, zejména v případě, že by informační systém s sebou nesl zapojení orgánu, instituce nebo jiného subjektu EU. Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje upravit používání takového systému v samotném legislativním aktu i tehdy, pokud by zpracování osobních údajů probíhalo v rámci stávajícího informačního systému. Stávající systém, o němž se předpokládá, že bude používán, by však měl být řádně zaveden pomocí právního aktu přijatého na úrovni EU, což systém e-CODEX v současnosti nespĺňuje. Pokud se zákonodárce EU rozhodne pro systém e-CODEX, je zapotřebí, aby byl bez prodlení přijat dosud chybějící právní nástroj na úrovni EU, který by tento systém zaváděl a upravoval,
- zahrnutí podrobného popisu aspektů informačního systému v samotných legislativních aktech, např. odpovědnost za ochranu osobních údajů nebo příslušné použitelné záruky, a tyto aspekty dále vymezit v prováděcích aktech. Zejména v závislosti na rozsahu zapojení Komise nebo jiného orgánu EU či instituce nebo jiného subjektu EU do fungování nového systému by v právním aktu měly být v ideálním případě stanoveny jejich povinnosti jako (společného) správce nebo zpracovatele údajů,
- provedení posouzení vlivu na ochranu osobních údajů v rámci přípravy prováděcích aktů.

V tomto stanovisku jsou uvedena další podrobná doporučení předložená evropským inspektorem ochrany údajů.

Evropský inspektor ochrany údajů je orgánům k dispozici i nadále a je připraven jim poskytnout další poradenství v průběhu legislativního procesu i při provádění nařízení po jejich přijetí.

⁽¹⁾ Úř. věst. L 174, 27.6.2001, s 1.

⁽²⁾ Úř. věst. L 324, 10.12.2007, s. 79.

1. Úvod a základní informace

1. Dne 31. května 2018 přijala Komise dva návrhy ⁽³⁾ nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterými se mění:
 - nařízení Rady (ES) č. 1206/2001 ze dne 28. května 2001 o spolupráci soudů členských států při dokazování v občanských nebo obchodních věcech (dále jen „nařízení o dokazování“),
 - nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1393/2007 o doručování soudních a mimosoudních písemností ve věcech občanských a obchodních v členských státech (dále jen „nařízení o doručování písemností“).
2. Nařízení o dokazování, které je v platnosti od roku 2004, stanoví dva způsoby dokazování mezi členskými státy: dokazování prostřednictvím dožádaného soudu a přímé dokazování dožadujícím soudem.
3. Nařízení o doručování písemností, které je v platnosti od roku 2008, stanoví různé způsoby zaslání písemností z jednoho členského státu do druhého za účelem jejich doručení v tomto druhém státě prostřednictvím odesílajících a přijímajících subjektů či prostřednictvím jejich zaslání konzulární nebo diplomatickou cestou. Stanoví také jednotné právní podmínky pro doručení písemnosti poštou přímo přes hranice a přímé doručení prostřednictvím příslušné osoby přijímajícího členského státu, pokud to umožňují právní předpisy tohoto státu. Obsahuje určitá minimální pravidla týkající se ochrany práv na obhajobu. Nařízení se neuplatňuje „pouze v řízeních před civilními soudy, protože jeho oblast působnosti zahrnuje také „mimosoudní“ písemnosti, jejichž doručení může být nutné v rámci různých mimosoudních řízení (např. v dědických věcech řešených veřejným notářem nebo ve věcech rodinného práva řešených orgánem veřejné správy), nebo i v případech, že žádné soudní řízení neprobíhá“ ⁽⁴⁾.
4. Návrhy jsou zahrnuty v pracovním programu Komise na rok 2018 mezi iniciativy Programu pro účelnost a účinnost právních předpisů (REFIT) v prostoru spravedlnosti a základních práv založeném na vzájemné důvěře ⁽⁵⁾. Jsou doplněny posouzením dopadů ⁽⁶⁾.
5. Oba návrhy stanoví zaslání písemností a předávání žádostí a sdělení prostřednictvím povinného decentralizovaného informačního systému sestávajícího z vnitrostátních informačních systémů propojených prostřednictvím komunikační infrastruktury, jež umožňuje zabezpečenou a spolehlivou přeshraniční výměnu informací mezi vnitrostátními informačními systémy. Stanoví rovněž uplatňování nařízení (EU) č. 910/2014 o elektronické identifikaci a službách vytvářejících důvěru pro elektronické transakce na vnitřním trhu ⁽⁷⁾.
6. Dne 13. února 2019 přijal Evropský parlament v prvním čtení legislativní usnesení týkající se obou návrhů ⁽⁸⁾, v nichž mimo jiné souhlasil se zřízením decentralizovaného informačního systému, pokud bude založen na systému e-CODEX a jeho zavedení bude zajištěno akty v přenesené pravomoci.
7. Dne 6. června 2019 se v Radě uskutečnila politická rozprava. Předsednictví dospělo k závěru, že „Rada potvrdila potřebu modernizace procesů v oblasti justiční spolupráce v občanských a obchodních věcech. Vzalo na vědomí vyjádření ve prospěch decentralizovaného a zabezpečeného informačního systému. Dodalo, že ministři mohou akceptovat povinné používání systému pouze za určitých podmínek, včetně delšího přechodného období

⁽³⁾ Návrh COM(2018) 378 final (dále jen „návrh o dokazování“) a návrh COM (2018) 379 final (dále jen „návrh o doručování písemností“).

⁽⁴⁾ Důvodová zpráva, s. 2.

⁽⁵⁾ Pracovní program Komise na rok 2018: agenda pro jednotnější a demokratičtější Evropu (COM(2017) 650 final, 24.10.2017), body 10 a 11 přílohy II.

⁽⁶⁾ Pracovní dokumenty útvarů Komise SWD(2018) 285 a SWD(2018) 287.

⁽⁷⁾ Důvodová zpráva k návrhu o dokazování, s. 3, a důvodová zpráva k návrhu o doručování písemností, s. 4: „[Členskými státy sice v zásadě nic nebrání v tom, aby digitalizovaly způsob své komunikace, ale z předchozích zkušeností a odhadů toho, co by se stalo bez opatření na úrovni EU, vyplývá, že pokrok v této oblasti by byl velmi pomalý a, i kdyby členské státy přijaly příslušná opatření, nelze zajistit interoperabilitu bez rámce vycházejícího z práva EU. Cíle návrhu tedy nemůže být uspokojivě dosaženo na úrovni členských států a lze jej dosáhnout pouze na úrovni Unie“.

⁽⁸⁾ P8_TA(2019) 0103 a P8_TA(2019) 0104.

a koncového referenčního systému poskytnutého Komisí. Bude třeba také zvážit seznam nezbytných výjimek. Předsednictví rovněž konstatovalo, že systém e-CODEX by mohl být softwarovým řešením, které se za tímto účelem použije. Je však třeba vykonat další práci na technické úrovni“⁽⁹⁾.

8. Dne 23. dubna 2019 předložila Komise žádost o konzultaci s evropským inspektorem ochrany údajů s cílem posoudit soulad obou návrhů s obecným nařízením o ochraně osobních údajů. Evropský inspektor ochrany údajů tuto konzultaci vyžádanou Komisí vítá.

3. Závěry

24. Evropský inspektor ochrany údajů vítá obecné cíle návrhů týkající se zlepšení účinnosti justiční spolupráce, zejména prostřednictvím digitalizace a využívání informačních technologií, v souvislosti s dokazováním a s doručováním písemností v občanských nebo obchodních věcech. Cílem tohoto stanoviska je proto poskytnout orgánům EU konstruktivní a objektivní poradenství.

25. Evropský inspektor ochrany údajů vítá požadavek na architekturu systému na vysoké úrovni v samotném legislativním aktu a povinnost zajistit spolehlivou výměnu informací, jakož i potřebu využívání služeb vytvářejících důvěru, jak je uvedeno v nařízení (EU) č. 910/2014.

26. Tři hlavní doporučení evropského inspektora ochrany údajů, která mají zajistit soulad s Listinou a obecným nařízením o ochraně osobních údajů, jsou:

- poskytnutí jasného právního základu pro informační systém, který by se využíval k zasílání písemností a předávání žádostí a sdělení pro účely těchto nařízeních. Tento právní základ by měl být v zásadě stanoven v legislativním aktu EU, zejména v případě, že by informační systém s sebou nesl zapojení orgánu, instituce nebo jiného subjektu EU. Evropský inspektor ochrany údajů doporučuje upravit používání takového systému v samotném legislativním aktu i tehdy, pokud by zpracování osobních údajů probíhalo v rámci stávajícího informačního systému. Stávající systém, o němž se předpokládá, že bude používán, by však měl být řádně zaveden pomocí právního aktu přijatého na úrovni EU, což systém e-CODEX v současnosti nespĺňuje. Pokud se zákonodárce EU rozhodne pro systém e-CODEX, je zapotřebí, aby byl bez prodlení přijat dosud chybějící právní nástroj na úrovni EU, který by tento systém zaváděl a upravoval,
- uvedení podrobného popisu aspektů informačního systému v samotných legislativních aktech, např. odpovědnost za ochranu osobních údajů nebo příslušné použitelné záruky, a dále je vymezit v prováděcích aktech. Zejména v závislosti na rozsahu zapojení Komise nebo jiného orgánu EU či instituce nebo jiného subjektu EU do fungování systému by v právním aktu měly být v ideálním případě stanoveny jejich povinnosti jako (společného) správce nebo zpracovatele údajů,
- provedení posouzení vlivu na ochranu osobních údajů v rámci přípravy prováděcích aktů.

27. Evropský inspektor ochrany údajů proto doporučuje:

- vobou legislativních aktech stanovit, že bude přijat prováděcí akt, který informační systém podrobněji vymezí, a že prováděcí akty budou řešit problematiku nových ustanovení o elektronických službách a o přímém dokazování prostřednictvím videokonference, aby byly zahrnuty konkrétní záruky i pro tyto operace zpracování,

⁽⁹⁾ Výsledky zasedání Rady (9970/19), s. 7, předběžné znění naleznete na adrese <https://www.consilium.europa.eu/media/39709/st09970-en19.pdf>.

Podle odstavců 8 a 13 dokumentu předsednictví (9566/19) “v posouzeních dopadů vypracovaných Komisí, která doprovázejí oba návrhy, se však za nejvhodnější a jediný snadno dostupný informační systém považuje systém e-CODEX. Vyvíjet jiný decentralizovaný systém by znamenalo znovu řešit stejné problémy, které již byly vyřešeny v rámci vývoje systému e-CODEX.“ „Jedním ze stávajících řešení je e-CODEX, systém vyvinutý konsorciem členských států s finanční podporou EU po dobu téměř deseti let. E-CODEX se v současnosti používá pro tyto účely: systém propojení obchodních rejstříků (BRIS); propojení vnitrostátních insolvenčních rejstříků; digitální systém výměny elektronických důkazů. Pokud však jde o případy používání na bázi dobrovolné spolupráce, systém e-CODEX není dosud zaveden a používán ve všech členských státech. V této souvislosti z jednání v pracovní skupině vyplynulo, že by Komise mohla pro členské státy, v nichž v současnosti neexistují žádné informační systémy podporující elektronické postupy, zvážit vývoj referenčního realizačního řešení koncového systému na vnitrostátní úrovni za předpokladu, že delegace povinnou elektronickou komunikaci dostatečně silně a široce podpoří. Všechny systémy by měly být technicky interoperabilní a být v souladu se stejným souborem technických specifikací (protokoly, standardy, formáty XML a pracovní postupy).“

- v případě společné správy vymezit v prováděcích aktech vztah společných správců a obsah povinných ujednání mezi nimi,
 - specifikovat v prováděcích aktech záruky, které zajistí, že k informačnímu systému bude mít přístup omezený počet oprávněných uživatelů,
 - v prováděcích aktech co nejpodrobněji dále definovat statistické údaje, které je třeba shromažďovat.
28. Evropský inspektor ochrany údajů je Komisi, Radě i Evropskému parlamentu k dispozici i nadále a je připraven jim poskytnout poradenství v dalších fázích tohoto procesu. Doporučení uvedená v tomto stanovisku nemají vliv na případné další připomínky, které by evropský inspektor ochrany údajů mohl předložit, pokud vyvstanou další otázky. Evropský inspektor ochrany údajů připomíná, že v souladu s čl. 42 odst. 1 nařízení (EU) 2018/1725 je Komise povinna jej konzultovat při přípravě prováděcích aktů nebo aktů v přenesené pravomoci, které mají vliv na ochranu práv a svobod fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů. Očekává proto, že bude později konzultován v souvislosti s ustanoveními příslušných návrhů prováděcích aktů nebo aktů v přenesené pravomoci.

V Bruselu dne 13. září 2019.

Wojciech Rafał WIEWIÓROWSKI
evropský inspektor ochrany údajů
